Anna Kukka 18.10.2021 363/04.01.01/2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi
Valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Asiantuntijakuuleminen 19.10.2021

HE 152/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia pääministeri Sanna Marin hallituksen ohjelman mukaisesti kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotusten pohjalta osana kuntoutuksen toimintasuunnitelmaa vuosille 2020–2020.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:ää ja 12 luvun 6 §:ää. Sairausvakuutuslakia muutettaisiin lisäämällä säännökset jäljellä olevan työkyvyn, työssä jatkamisen mahdollisuuksien ja kuntoutustarpeen arvioinnin ajankohdista tarveharkintaisesti viimeistään 150 ja 230 sairauspäivärahapäivän kohdalla.

Ehdotetuilla uudistuksilla pyritään vähentämään pitkittyneitä sairauspäivärahakausia tukemalla työhön paluuta ja kuntoutustarpeen tunnistamista. Tämä toteutettaisiin säätämällä uusia tarkistuspisteitä, joilla pyrittäisiin edelleen tukemaan henkilön mahdollisuuksia palata työelämään sekä saada tarpeellisia työkykyä ja työssä jatkamisen tukitoimia pitkittyneillä sairauspäivärahakausilla.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT on ollut mukana esityksen valmistelussa ja kannattaa kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotusten pohjalta esitettyjen muutosten tekemistä Sairausvakuutuslakiin.

Työmarkkinakeskusjärjestöt sopivat jo 2017 eläkeuudistusten jatkoneuvotteluissa (ns. eläkejatkosopimuksessa) yhteisestä ehdotuksesta valtiovallalle ja eräille muille toimijoille. Eläkejatkosopimuksessa ehdotettiin muun muassa kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotuksen 20 toteuttamista kiireellisenä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT suhtautuu kuitenkin varauksellisesti siihen, tukeeko esitetyn mukainen toimintamalli uusien tarkastuspisteiden 150 ja 230 sairaus-päivärahapäivän kohdalla riittävästi uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista, kuten esimerkiksi kuntoutustarpeen tunnistamista ja kuntoutukseen ohjausta.

Tarveharkintaisen lausunnon toimittamatta jättämisestä 150 ja 230 sairauspäivärahapäivien kohdalla ei aiheutuisi seuraamuksia.

KT:n näkemyksen mukaan seuraamusten puuttuminen ei riittävästi tue tarveharkintaisten arviointien toteutumista ja kuntoutustarpeen selvittämistä uusien tarkastuspisteiden täyttyessä. Tämä voi myös vähentää uudistuksen ja toimintamallin vaikuttavuutta.

Anna Kukka
18.10.2021
363/04.01.01/2021

Sairausvakuutuslain 5a §:ää koskevat muutosehdotukset

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa säännöksen tarkentamista ja täsmentämistä koskien työterveyshuollon velvoitetta arvioida työntekijän jäljellä oleva työkyky ennen kuin työtekijälle on maksettu sairauspäivärahaa 90 arkipäivältä.

Lisäksi on kannatettavaa, että osasairauspäivärahapäivät eivät sisälly tarkoitettuihin tarkastusajankohtiin (90, 150 tai 230 sairauspäivärahapäivään), koska osa-aikatyöjärjestelyllä henkilön työkykyä on jo selvitetty ja sillä tuetaan työkyvyttömän henkilön pysymistä työelämässä ja paluuta kokoaikaiseen työhönsä.

KT kiittää, että KT:n aiemmin valmistelun aikana esittämät muutokset säännöksen selkiyttämiseksi on otettu huomioon. Nykyinen muotoilu parantaa säännösten ymmärrettävyyttä. Tästä huolimatta KT korostaa edelleen tarvetta tiedottaa ja perehdyttää toimintamallista keskeisiä toimijoita kuten työterveyshuollon palveluntuottajia, Kelaa ja työnantajia.

Esitetty tarkistuspisteiden lisääminen edellyttää työterveyshuolloilta seurannan ja tiedottamisen tehostamista. Toimintamallin vaikuttavuus edellyttää nykyistä tiiviimpää työterveysyhteistyötä työnantajan ja työterveyshuollon palveluntuottajan välillä.

Toisaalta tarvitaan myös viranomaistiedottamista työpaikoille siitä, mitä tarveperusteisuudella uusien tarkistuspisteiden osalta tarkoitetaan. Esimerkiksi juuri korostaen, että uusi selvitys työkyvystä ja työssä jatkamisen edellytyksistä voidaan tehdä yksilöllisen tarpeen mukaisesti milloin tahansa tarkistuspisteiden välissä. Tähän perehdyttämiseen on varattava riittävästi resursseja, jotta toimintamalli jalkautuu vaikuttavaksi työterveysyhteistyökäytännöksi ja, että sillä on toivottuja vaikutuksia; työhön paluun tukemisessa, pitkittyneiden sairauspäivärahakausien vähentämisessä, kuntoutustarpeen tunnistamisessa ja oikea-aikaiseen kuntoutukseen ohjauksessa.

Esityksen vaikutukset

KT:n näkemyksen mukaan lakiuudistuksen vaikuttavuutta voidaan parantaa panostamalla uudesta toimintamallista tiedottamiseen työterveyshuollon ja muiden sote-palveluiden tuottajille, työnantajille ja muille sidosryhmille.

Lisäksi KT esittää, että uusien tarkastuspisteiden vaikutuksia työkyvyn tukeen, työllisyyteen, työterveyshuoltokustannuksiin sekä kunnille aiheutuneisiin kustannuksiin arvioidaan kohtuullisen seuranta-ajan kuluttua toimintamallin käyttöönotosta. Esityksen mukaan työterveyshuollon piiriin kuuluvista henkilöistä150 sairauspäivärahapäivää ylittyi n. 1000 henkilöllä ja 230 sairaspäivärahapäivää n. 600 henkilöllä. Työterveyslaitos on arvioinut, että uusien toimenpiteiden vaikutus asiakaskohtaisiin kustannuksiin on n. 600–1300 €. Toimintamallin vaikutukset yksittäisen työnantajan työterveyshuollon kustannuksiin voivat siis olla arvioitua suurempia. Todellisia työnantajakustannuksia, niiden kohdentumista sekä vaikutuksia työllisyyteen ja työkyvyttömyyden kustannuksiin on seurattava ja arvioitava.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kunnille muodostuisi kuluja lisääntyneiden lääkärinlausuntojen tarpeesta, joissa Kela arvioi kuntoutustarvetta 150 ja 230 sairauspäivärahapäivän kohdalla. Esitysluonnoksessa on arvioitu, että lääkärinlausuntojen tarve olisi noin 3000 vakuutetulle, joista suurin osa ei kuulu työterveyshuollon piiriin.

Anna Kukka

18.10.2021

363/04.01.01/2021

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT toteaa, että tarvittavien, oikea-aikaisten lääkärinlausuntojen saatavuutta voi vaikeuttaa lääkäripula, erityisesti perusterveydenhuollossa. Lisäksi työkyvyttömyyden yleisimpiä syitä ovat tuki- ja liikuntaelin sairaudet sekä mielenterveyden häiriöt. Myös erikoisairaanhoidossa juuri näillä erikoisaloilla on jo pulaa mm. psykiatrian ja fysiatrian erikoislääkäreistä. Tämä voi vaikeuttaa tarvittavien erikoislääkäreiden B-lausuntojen saatavuutta. KT korostaa myös, että toimintamallista kunnille aiheutuneet kustannukset korvataan täysimääräisesti.